TERMENI DE REFERINȚĂ

pentru identificarea a 5 organizații ale societății civile în calitate de parteneri regionali pentru implementarea proiectului de grant al UE
„Informează, abilitează și acționează! Societatea civilă pentru o mai bună guvernanță bugetară în Moldova”

1. Scurtă descriere a proiectului

Donator: Comisia Europeană și Konrad Adenauer Stiftung e.V.
Perioada de implementare: februarie 2019 – ianuarie 2022
Bugetul total al proiectului: 1,15 milioane de euro

Centrul Analitic Independent „Expert-Grup”, în calitate de partener principal, în consorțiu cu Konrad Adenauer Stiftung e.V. (KAS, Germania), Centrul pentru Studii Est-Europene (CSEE, Lituania) și Institutul pentru Politici și Reforme Europene (IPRE), implementează din februarie 2019 proiectul de grant al UE „Informează, abilitează și acționează! Societatea civilă pentru o mai bună guvernanță bugetară în Moldova”.

Obiectivul general al proiectului urmărește să sporească implicarea societății civile la nivel local și să crească transparența, eficiența și eficacitatea proceselor de elaborare și executare a bugetelor, prin participarea și monitorizarea din partea societății.

Obiective specifice:

1. Creșterea nivelului de informare, conștientizare și motivare a populației și a societății civile la nivel local cu privire la procesul bugetar: importanța analizării bugetelor locale, discutarea priorităților în ceea ce privește cheltuielile publice, monitorizarea executării bugetelor, în special, a achizițiilor publice pentru proiectele de investiții mari;
2. Abilitarea populației și societății civile la nivel local prin cunoștințe, instrumente și un cadru prin care acestea să se poată implica mai activ în procesele de consultare și să contribuie la o mai bună monitorizare a politicilor publice și bugetelor publice locale;
3. Îmbunătățirea nivelului de participare a populației și a societății civile la elaborarea politicilor publice, la procesul bugetar, la activitățile de monitorizare și control al cheltuielilor publice.

Activitățile principale de proiect sunt:

- Crearea coalițiilor locale (25 de coaliții locale în 25 de localități din 5 regiuni ale Republicii Moldova: Nord, Centru, Sud, UTA Găgăuzia și regiunea transnistreană)
- Lansarea campaniei de informare, conștientizare și vizibilitate
- Elaborarea instrumentelor de bugetare participativă
- Capacitarea a 5 parteneri locali de implementare și a membrilor coalițiilor locale privind bugetarea participativă
- Promovarea îmbunătățirii procesului bugetar la nivel local
- Încurajarea participării coalițiilor locale în procesul bugetar
- Promovarea schimbării în procesul bugetar la nivel central

Grupurile țintă și beneficiarii finali ai proiectului: Principalul grup țintă al proiectului este reprezentat de organizațiile societății civile și activiștii civici locali. În special, proiectul vizează membrii coalițiilor locale din 25 de APL-uri, formate și conduse de 5 OSC-uri regionale care acționează ca principalii parteneri locali de implementare în regiunile Nord, Centru, Sud, UTA Găgăuzia și regiunea transnistreană (în medie 5 municipalități (urban/rural) per partener de implementare). Estimăm că fiecare coaliție locală să cuprindă în jur de 30 de membri (OSC-uri și activiști locali, precum și reprezentanți ai APL-urilor), astfel ca un total de 750 de persoane să beneficieze de acest proiect în mod direct. Populația localităților în care va fi implementat proiectul ajunge la 400-500 de mii de persoane.

2. Obiectivul misiunii

Pentru a facilita implementarea proiectului la nivel local, vor fi identificate 5 OSC-uri care să acționeze ca parteneri regionali de implementare (1 OSC per regiune: Nord, Centru, Sud, UTA Găgăuzia și regiunea transnistreană). Partenerii vor urma patru obiective cheie: (i) identificarea și mobilizarea părților locale interesate (APL-urile interesate să-și sporească transparența bugetară, OSC-urile și liderii civici locali interesați să se implice în procesele bugetare la nivel local), precum și formarea coalițiilor locale; (ii) asigurarea vizibilității proiectului la nivel local, prin diseminarea materialelor proiectului, în conformitate cu strategia de comunicare și vizibilitate elaborată de echipa centrală de implementare; (iii) asigurarea suportului logistic în organizarea tuturor activităților și evenimentelor la nivel local (audieri publice, mese rotunde, instruiri și ateliere de lucru); (iv) asigurarea legăturii dintre echipa centrală de proiect și APL-urile beneficiare (inclusiv obținerea datelor și informațiilor relevante privind bugetele și procesul bugetar) și membrii coalițiilor locale.

OSC-urile selectate vor fi beneficiarii schemei de sub-grantare a acestui proiect. Astfel, pentru întreaga durată a proiectului (36 de luni) vor fi acordate 5 granturi de aproximativ 60.000 fiecare. Granturile pot finanța toate activitățile OSC-urilor locale care vor contribui la implementarea obiectivelor proiectului (costuri salariale (maximum 20% din suma totală), costuri legate de organizarea tuturor evenimentelor proiectului la nivel local, tipărirea materialelor proiectului, serviciile de transport, catering și comisioanele bancare).

3. Activitățile principale

Toate OSC-urile selectate vor beneficia de o etapă de pregătire pentru proiect. La această etapă, echipa centrală de proiect va consolida capacitățile OSC-urilor selectate în domeniul bugetării participative (mai multe detalii găsiți mai jos). În baza etapei de pregătire, OSC-urile selectate vor fi responsabile de promovarea conceptului de bugetare participativă la nivel local, contribuind la implementarea activităților în 5 localități pre-selectate în vederea realizării obiectivelor proiectului. Majoritatea activităților vor fi implementate cu participarea activă a echipei centrale de proiect.

Etapa de pregătire

1. Participarea la o instruire generală de 2 zile (activitate organizată de către echipa centrală de proiect)

Instruirea va avea loc la Chișinău, va dura 2 zile și va fi concepută pentru 10 participanți (câte 2 persoane de la fiecare OSC). Instruirea va avea 3 componente: (i) prezentarea proiectului, a rolurilor și responsabilităților tuturor partenerilor (va prezenta liderul echipei de proiect); (ii) prezentarea conceptului general, a importanței și a oportunităților bugetării participative (va prezenta un expert UE din partea unui partener internațional al consorțiului); și (iii) prezentarea abordării de implementare.

2. Participarea la o vizită de studiu în Lituania (activitate organizată de către echipa centrală de proiect)

După instruirea generală, va fi organizată o vizită de studiu în Lituania pentru partenerii locali de implementare selectați (câte 2 persoane de la fiecare organizație, 10 persoane în total). Vizita va dura 3 zile și va fi organizată împreună cu partenerul din Lituania. Partenerii locali de implementare vor avea ocazia în timpul acestei vizite să se inspire de la bunele practici de bugetare participativă și impactul său transformațional la nivel local. Mai exact, participanții se vor întâlni cu experți și OSC-uri din Lituania care se ocupă de transparența bugetară, dar și cu anumite APL-uri și factori de decizie politică din acest domeniu. Se va discuta despre experiența Lituaniei în implementarea calendarului bugetar, realizarea cadrului de cheltuieli pe termen mediu, desfășurarea audierilor publice și implicarea cetățenilor în consultările privind aspectele bugetare. Experiența Lituaniei este foarte relevantă pentru Moldova, deoarece ambele țări se află în Europa de Est și au același trecut sovietic, cu provocările corespunzătoare, Lituania fiind mult mai avansată la capitolul implementării de reforme în domeniul democrației și economiei de piață.

Participarea la 5 ateliere de lucru tematice (activitate organizată de către echipa centrală de proiect)

Echipa centrală de proiect va organiza pentru cele 5 OSC-uri selectate o serie de ateliere de lucru de 2 zile, la baza cărora va sta conceptul de formare a formatorilor. La atelierele de lucru respective se va pune accentul pe următoarele aspecte specifice aferente bugetării participative:

- Atelier de lucru privind înțelegerea procesului bugetar, calendarul bugetar, interpretarea datelor bugetare, realizarea analizelor bugetare independente și elaborarea bugetelor cetățenilor.
- Atelier de lucru privind participarea la elaborarea bugetului: definirea priorităților privind cheltuielile bugetare pe termen scurt, mediu și lung, formularea cererilor de alocări bugetare, participarea la audieri publice și organizarea de evenimente independente de consultare privind bugetele.
- Atelier de lucru privind bugetarea bazată pe drepturile omului: identificarea grupurilor vulnerabile și reprezentarea necesităților acestora în alocarea bugetară și bugetarea sensibilă la dimensiunea de gen.
- Atelier de lucru privind monitorizarea achizițiilor publice, cu accent pe proiectele de infrastructură și proiectele finanțate de UE.
- Atelier de lucru privind implementarea abordării teritoriale față de dezvoltarea locală prin intermediul bugetării participative.

<u>Activități pe care OSC-urile selectate le vor implementa în baza etapei de pregătire</u>

1. Formarea și gestionarea a 5 coaliții locale per OSC (activitatea de bază a partenerilor regionali)

Cele 5 OSC-uri regionale selectate vor constitui 25 de coaliții civice locale pentru participarea și supravegherea bugetară (5 coaliții per OSC cu cca. 30 de membri per coaliție), implicând cele 25 de localități selectate. În cadrul proiectului se va urmări scopul de a încuraja grupurile vulnerabile să devină parte a acestor coaliții locale. Aceste coaliții se vor număra printre principalii beneficiari direcți ai acțiunii și vor reprezenta masa critică a agenților locali ai schimbării, care vor continua să-i informeze și să-i abiliteze pe alții, precum și să se implice în procesul de bugetare participativă, după ce acțiunea se va încheia, folosind instrumentele și expertiza pusă la dispoziție.

Procesul de creare a coalițiilor locale va începe prin identificarea și asigurarea implicării corespunzătoare a APL respective (de primul nivel). Va fi lansat un apel deschis pentru ca APL-urile să-și exprime interesul. Printre criteriile principale de selectare va fi angajamentul primarilor de a spori transparența și deschiderea APL-urilor față de procesul bugetar. La fel, preferință se va da localităților mai mari, din 3 motive: (i) viitoarea reformă de descentralizare ar putea determina APL-urile mici să se unească cu cele mai mari, în timp ce APL-urile mari, cel mai probabil, nu vor suferi modificări care ar împiedica implementarea proiectului; (ii) probabilitatea este mai înaltă ca localitățile mai mari să aibă un impact mai puternic, fiindcă vor exista bugete mai mari destinate participării civice și, prin urmare, mai multe posibilități de a produce schimbări la nivel local; (iii) proiectul se vrea să inspire și alte localități, iar localitățile mai mari ar putea să inspire mai multe comunități, mai ales din motivul menționat anterior. <u>Notă</u>: deși este obligatorie pentru

regiunile Nord, Centru, Sud și UTA Găgăuzia, această etapă nu este obligatorie în cazul regiunii transnistrene. În această regiune, procesul de creare a coaliţiilor locale se va baza în primul rând pe identificarea OSC-urilor de bază și a liderilor comunitari interesați să promoveze bugetarea participativă.

După ce vor fi siguri de intenția APL-urilor de a se implica, partenerii locali de implementare vor identifica candidații pentru formarea coaliţiilor locale pentru bugetarea participativă. Acestea vor consta din OSC-uri locale de bază, lideri comunitari și reprezentanți ai sectorului privat. Fiecare coaliție va avea în jur de 30 de persoane.

Membrii coaliției vor fi selectați cu atenție, iar în acest proces vor fi implicate părțile interesate cu o motivație clară pentru bugetarea participativă (de ex. activiștii din domeniul tineretului, OSC-urile care promovează interesele grupurilor vulnerabile, reprezentanții consiliilor elevilor, activiștii din domeniul mediului și alți lideri civici locali care pledează pentru o utilizare mai eficientă a fondurilor publice locale în sectoarele lor de interes). Partenerii locali de implementare vor menține o legătură strânsă cu membrii coaliţiilor locale pentru ca ei să rămână implicați și activi. De asemenea, la coaliţiile locale întotdeauna se vor putea alătura membri noi, însemnând că vor fi niște structuri vii. Datorită acestor abordări se va asigura faptul că coaliţiile locale nu vor rămâne doar formale, ci vor contribui la promovarea bugetării participative și la utilizarea mai eficientă a bugetelor publice locale.

2. Organizarea de instruiri generale și ateliere de lucru tematice pentru membrii coaliţiilor locale – până în iunie 2020

OSC-urile regionale selectate vor acționa ca punct de contact la nivel regional și vor fi responsabile pentru aspectele de logistică, organizarea de evenimente și instruiri pentru coaliţiile și autoritățile locale (pentru 5 în fiecare regiune). Una dintre activitățile principale în acest sens va fi organizarea de instruiri generale și ateliere de lucru tematice pentru membrii coaliţiilor locale. Pe baza informațiilor primite la etapa de pregătire a proiectului (instruire generală, vizită de studiu și ateliere de lucru tematice), cele 5 OSC-uri selectate vor organiza pentru membrii coaliţiilor locale instruiri generale și 5 ateliere de lucru tematice (similare cu cele menționate mai sus la etapa de pregătire). Aceste activități vor fi implementate la nivel local. Mai exact, fiecare partener local de implementare va organiza în localitățile beneficiare (5 per fiecare OSC) instruirea generală și atelierul de lucru tematic. La evenimente vor participa circa 30 de membri ai coaliţiilor locale și reprezentanți ai APL-urilor beneficiare. De aranjamentele logistice se vor ocupa partenerii locali de implementare. Deși instruirea va fi realizată de către partenerii locali de implementare, materialele de instruire vor fi elaborate împreună cu experții echipei centrale de proiect. De asemenea, la toate instruirile generale și atelierele de lucru tematice va fi prezent în calitate de mentor cel puțin un expert de la echipa centrală de proiect.

3. Organizarea în 5 APL-uri, împreună cu coaliţiile locale, a celor mai bune mecanisme de participare adecvate, inclusiv bugetarea participativă

În acest sens, împreună cu echipa centrală de proiect pentru fiecare autoritate locală (5 în total), OSC regională:
i. Va elabora Memorandumuri de colaborare între *coaliţiile locale* și autoritățile locale pentru implementarea bugetării participative și a altor cadre participative;
ii. Va organiza consultări locale și audieri publice (o consultare locală și o audiere publică per APL anual);
iii. Va monitoriza implementarea bugetelor locale;
iv. Va elabora documentele justificative pentru creșterea nivelului de participare și transparență a bugetelor locale:

- analiza lacunelor și planurile de acțiuni pentru APL-urile beneficiare (2 analize a lacunelor și 2 planuri de acțiuni per APL);
- bugetele locale ale cetățenilor (2 bugete locale ale cetățenilor per APL);
- analiza independentă a bugetelor locale (2 analize independente ale bugetelor locale per APL);

- rapoartele de monitorizare a achizițiilor publice (2 rapoarte de monitorizare a achizițiilor publice per APL).

4. Programul activităților principale

Activitățile vor fi implementate conform următorului calendar provizoriu etapizat:

Etapa de pregătire:

1. Participarea la o instruire generală de 2 zile, organizată de către echipa de implementare centrală de proiect – până în iunie 2019.
2. Participarea la vizita de studiu în Lituania – până în septembrie 2019.
3. Participarea la 5 ateliere de lucru tematice – până la sfârșitul anului 2019.

Etapa de implementare:

1. Formarea coalițiilor locale – până la sfârșitul anului 2019.
2. Organizarea de instruiri generale și ateliere de lucru tematice pentru membrii coalițiilor locale – până în iunie 2020.
3. Organizarea în 5 APL-uri, împreună cu coalițiile locale, a celor mai bune mecanisme de participare adecvate, inclusiv bugetarea participativă:
   a. Elaborarea Memorandumurilor de colaborare între *coalițiile locale* și autoritățile locale pentru implementarea bugetării participative și a altor cadre participative – până la sfârșitul anului 2019.
   b. Stabilirea mecanismelor funcționale de bugetare participativă – până la sfârșitul lui ianuarie 2020;
   c. Organizarea de consultări locale și audieri publice – în perioada 2020-2021;
   d. Monitorizarea implementării bugetelor locale – în perioada 2020-2021;
   e. Analiza lacunelor și planurile de acțiuni pentru APL-urile beneficiare – în perioada 2020-2021;
   f. Bugetele locale ale cetățenilor – în perioada 2020-2021;
   g. Analizele independente ale bugetelor locale – 2020-2021;
   h. Rapoartele de monitorizare a achizițiilor publice – în perioada 2020-2021.

5. Cerințe generale și specifice înaintate candidaților

Cerințe generale

- Organizație neguvernamentală înregistrată legal în Republica Moldova.
- Preferință acordată OSC-urilor locale care lucrează activ la nivel local/regional.
- Independența față de orice partid politic sau autoritate publică.
- Abilitatea de a acționa în conformitate cu statutul/regulamentul în domeniul bugetării participative.

Cerințe specifice

- Minim 3 ani de experiență în implementarea proiectelor/activităților care vizează mobilizarea comunităților locale și a APL-urilor.
- Minim 3 ani de experiență în organizarea de instruiri și alte activități de consolidare a capacităților pentru comunitățile locale.
- Experiență dovedită în formarea și gestionarea coalițiilor/rețelelor locale.
- Experiența anterioară în ceea ce privește implementarea granturilor, sub-granturilor finanțate de UE sau alți parteneri internaționali de dezvoltare va fi considerată un atu.

6. Depunea dosarelor de participare

Organizațiile societății civile interesate sunt rugate să depună dosarul de participare format din următoarele:

- o scrisoare de motivație scurtă care va conține o declarație clară privind regiunile în care organizația preferă să lucreze (Nord, Centru, Sud, Transnistria, Găgăuzia așa cum sunt acestea definite în Legea privind dezvoltarea regională nr. 438 / 2006) și motivele participării la această competiție
- o scurtă descriere a organizației (1-2 pagini);
- lista proiectelor relevante implementate anterior (nicio limită);
- o scurtă descriere (2-3 pagini) a viziunii candidatului privind implementarea activităților de proiect menționate în secțiunea 2 şi 3 din Termenii de referință anexaţi;
- bugetul propus pentru desfășurarea activităților de proiect;
- raportul de activitate al organizației pentru cel mai recent an;
- Certificatul de înregistrare al organizației (extrasul din Registrul de Stat al Persoanelor Juridice eliberat cu cel puțin 12 luni înainte de data depunerii cererii va fi solicitat în cazul semnării contractului);
- Statutul;
- situațiile financiare pentru ultimii 3 ani (bilanțul contabil, balanța de profit și pierderi, etc.);
- cel mai recent raport de audit al situațiilor financiare ale organizației (dacă este disponibil).

Aplicaţia va fi depusă în limba română

Termenul de depunere a dosarelor a fost extins. Dosarul trebuie trimis prin email la iulia@expert-grup.org până la data de **25 mai 2019, ora 18.00**. Toate întrebările de clarificare pot fi adresate la dumitru@expert-grup.org (persoană de contact: Dumitru Budianschi, manager de proiect).